

H. Rossier

De Wijsheid van God

Spreuken 8

De Wijsheid in de schepping

In dit hoofdstuk heeft de Heilige Geest een onpeilbare diepte van heerlijkheid gelegd ten aanzien van de Persoon van Christus. Wij kunnen het verdelen in twee delen:

1. in het eerste gedeelte (vs. 1-21) ontmoeten wij de hoogste Wijsheid te midden van de zichtbare dingen, wandelend onder de mensen;
2. in het tweede gedeelte (vs. 22-36) zien we dezelfde heerlijke Persoon *in de eeuwigheid*, als het Middelpunt van al Gods raadsbesluiten.

Er is een merkwaardig verband tussen de eerste 21 verzen van het achtste hoofdstuk en de eerste zeven verzen van het eerste hoofdstuk. In de eerste zeven verzen van Spreuken 1 vinden wij eigenlijk een korte samenvatting van het hele boek; en alles wat daarin genoemd wordt, vinden we weer terug in het eerste deel van hoofdstuk acht, en wel als de vrucht van het onderwijs van een Persoon Die als de hoogste Wijsheid sprekend wordt ingevoerd.

Opvallend is echter het verschil tussen de Wijsheid van hoofdstuk acht en negen, en de figuur die 'vrouw dwaasheid' wordt genoemd. Deze vrouw fluistert in het nachtelijk duister, terwijl de Wijsheid haar stem overdag laat horen. Zij zoekt ook de enkeling, maar de Wijsheid richt zich tot allen. De slechte vrouw zoekt te verblinden, terwijl de Wijsheid de blinddoek wegrukt. In deze aspecten staan ze als

twee machten vóór ons. De eerste voert naar het verderf; haar wegen dalen naar de diepten van het graf. De andere maakt het pad van het leven bekend en leidt tot waarachtig geluk en blijvend genot. Welke macht zal winnen? Wie het boek Spreuken helemaal gelezen heeft, zal het antwoord hebben gevonden. Steeds waarschuwt dit boek tegen de slechte vrouw, maar telkens opnieuw stelt het ook de Wijsheid voor, Die triomfeert over alle kwaad.

De hoogste Wijsheid is een Persoon. Het gaat om onze Heere Jezus Christus, Die waard is alle eer te ontvangen. Maar het onderwerp van de Heilige Geest is hier veeleer ons te laten zien *hoe* Hij geeft; hoe Hij voorzichtigheid schenkt aan de eenvoudige, en verstand aan de onwetende. Al Zijn woorden zijn recht, de dingen worden erdoor gezien zoals ze werkelijk zijn. Zijn woorden zijn klaar en helder, ze brengen echte kennis. Bij Hem is kracht en uit Zijn hand ontvangt men blijvende zegeningen, die Hij schenkt aan allen die Hem liefhebben. Het is bijzonder verkwikkend Hem zo te zien, daarom doen we er goed aan bij de afzonderlijke verzen stil te staan. Ik hoop dat het ons zal doen groeien in de kennis van onze gezegende Heer. Dan zal de vrucht voor ieder van ons zijn dat we in aanbidding voor Hem neerknielen!

'Roept Wijsheid niet en laat Inzicht Haar stem niet klinken?' (vs. 1).

De Wijsheid laat goddelijk licht vallen op goed en kwaad, ja, op alles waarover we een oordeel hebben te vellen. Voor haar ogen is alles naakt en geopend. Zij deelt Gods gedachten mee aan wie naar haar luistert. In een donkere wereld brengt ze ons in verbinding met God. Zij zou de wereld aan zichzelf kunnen overlaten en kunnen prijsgeven aan het verderf dat ze tegemoet gaat, maar dit doet de Wijsheid niet. Integendeel, ze *arbeidt voort*, omdat zij behalve de Wijsheid ook *de genade van God* is. Denk aan het mooie woord uit Johannes 1: *'De genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden.'*

'Op de top van hoogten, langs de weg, op een kruispunt van paden, staat Zij. Terzijde van de poorten, voor aan de stad, bij de ingang van de deuren, roept Zij luid' (vs. 2-3).

Na de zondeval heeft de mens geprobeerd zijn bestaan buiten God om te regelen. Hij heeft een activiteit geschapen waaraan het meest wezenlijke ontbreekt, omdat hierin geen plaats is voor God en voor Christus. Denk aan Káin en zijn nageslacht; aan de vaders van hen die tenten bewoonden en vee hadden, van hen die harpen en orgels bespeelden, en van hen die koper en ijzer bewerkten (Gen. 4). Káin heeft zijn stad gebouwd en is van God weggegaan. Maar hoe mooi wordt het hier nu door de Heilige Geest geschilderd, hoe de mens wordt *gezocht door zijn God!* De Wijsheid gaat staan op hoge plaatsen. Ze daalt af naar de vallei en zoekt de mensen

op in de poort van de stad. Aan de ingang van haar deuren roept zij luid. Ze staat alléén, maar ze wil gemeenschap tot stand brengen. Daarom vertoont ze zich in het openbaar, zodat ieder haar kan zien en horen. Ze wenst niet onopgemerkt te blijven, en daarom treedt ze op waar de mensen hun leven leiden en waar ze rechtspreken. Ze zoekt hun gezelschap. O, dat zoeken is zo mooi! Altijd weer dezelfde liefde! Telkens die aangrijpende herhaling van de vraag uit het begin van de mensheid: 'Adam, waar ben je?' (Gen. 3:9).

'Tot u, mannen, roep Ik en Mijn stem klinkt tot de mensenkinderen' (vs. 4).

De Wijsheid roept iedereen: de mannen en alle mensenkinderen, niemand uitgezonderd. Op een heel bijzondere wijze wil de Wijsheid Zich bezighouden met haar kinderen. Maar hier zien wij de Wijsheid in de gestalte van de genade, die aan allen verschenen is en die wil dat álle mensen behouden worden. In het Nieuwe Testament wordt dit nader uiteengezet (vgl. 1 Tim. 2:4 en Tit. 2:11).

'Onverstandigen, begrijp met schranderheid en dwazen, begrijp met verstand' (vs. 5).

De Wijsheid is niet gekomen om de waarheid te zoeken bij de wijzen, want ze is zelf de Waarheid. Ze is echter verschenen om de waarheid te brengen aan onverstandigen, onwetenden, dwazen.

'Luister, want Ik zal vorstelijke dingen spreken, het openen van Mijn lippen brengt wat billijk is. Ja, Mijn gehemelte zal waarheid tot uiting brengen: goddeloosheid is voor Mijn lippen een gruwel. Alle woorden uit Mijn mond zijn in gerechtigheid gesproken, er is niets verdraaids of slinks in. Ze zijn oprecht voor ieder die begrijpt, juist voor hen die kennis willen vinden. Neem Mijn vermaning aan en niet zilver, want kennis is verkieslijker dan bewerkt goud. Want wijsheid is beter dan robijnen, en al uw wensen zijn er niet mee te vergelijken' (vs. 6-11).

Hier vernemen we dan de woorden van de Wijsheid. Uit haar mond komen heerlijke dingen, alles wat goed is en waar. Zij haat de leugen. De woorden van de Wijsheid voeren ons rechtstreeks tot God, in tegenstelling met alle verderf en boosheid van deze wereld. Haar woorden zijn rechtvaardig, helder en juist. En de verstandige hoorders die ze hebben aangenomen, achten de waarde van die woorden boven elke prijs. Ze bezitten daardoor een goed dat alle rijkdommen overtreft die de wereld kan aanbieden.

'Ik, Wijsheid, Ik woon bij schranderheid en vind kennis door alle bedachtzaamheid. De vreze des HEEREN is het kwade te haten; hoogmoed, trots en de verkeerde weg en een mond vol verderfelijke dingen haat Ik. Bij Mij is raad en wijsheid. Ik ben Inzicht, bij Mij is kracht. Door Mij regeren koningen, verordenen vorsten

gerechtigheid. Door Mij heersen vorsten, en edelen, alle rechters op aarde' (vs. 12-16).

In deze verzen hebben we een mooie persoonsbeschrijving van de Wijsheid Zelf. Alleen goddelijke volmaaktheid heeft het recht zo'n beschrijving van Zichzelf te geven. De Wijsheid woont bij schrandereid of voorzichtigheid. Ze heeft haar leerlingen vermaand aan de oprechtheid van de duiven de voorzichtigheid van de slangen toe te voegen (Matt. 10:16). Welnu, die voorzichtigheid heeft zichzelf getoond, dit fijne onderscheidingsvermogen om elke valstrik te herkennen en te vermijden. En zien we die voorzichtigheid niet telkens weer in het leven van de Heere Jezus? Hoe bleek dit niet uit Zijn antwoord aan de Farizeeën en de Herodianen, door te vragen: 'Toon mij een denaar?' Of in Zijn vraag aan de leiders van het volk, die niet in Hem wilden geloven: 'De doop van Johannes, was die uit de hemel of uit de mensen?'

De Wijsheid vindt de kennis, die voortvloeit uit bedachtzaamheid. Ze peilt zorgvuldig de moeilijkheden en overweegt ze om die het hoofd te kunnen bieden. Dat vinden we ook zo mooi in het leven van de Heer Jezus. Zó heeft Hij Zijn aangezicht naar Jeruzalem gericht, terwijl Hij wist dat de dood Hem daar wachtte. Maar zó gaf Hij ook bevel aan Zijn discipelen om over een stormachtige zee naar de overkant te varen. Hij berekende de kracht van de golven, Hij mat de sterkte van de wind en wist dat Hij Zijn discipelen aan de macht van de elementen zou ontrukken.

De vreeze des Heeren is 'het kwaad te haten.' Is deze vrees niet volmaakt getoond in het leven van Christus? Hij kon dan ook zeggen: 'Ik haat hoogmoed, trots en de verkeerde weg.' Hij kon zeggen: 'Ik ben zachtmoedig en nederig van hart.' Hij maakte rechte paden voor Zijn voeten. In alles wat Hij zei, was Hij volmaakt. En wat nog meer was: Hij was volkomen wat Hij *zei te zijn*. Woord en werk, werk en Persoon dekten elkaar volkomen. Geen oneffenheid, geen disharmonie, geen onevenredigheid – in welk opzicht ook – werd bij Hem gevonden. De hoogste Wijsheid, Christus, bezit alles wat nodig is om in dit leven de moeilijkheden te boven te komen, alles wat nodig is om de valstrikken van de vijand te vermijden en de rechte weg te gaan tot eer van God. Raad en wijsheid en kracht zijn bij Hem te vinden, de onuitputtelijke Bron van wijsheid. Maar er is nog meer. Hij is ook geplaatst aan het hoofd van Gods regering op aarde. Aan Hem zijn alle overheden onderworpen. Aan Hem ontlene ze hun gezag. Hij bedient Zich van koningen, vorsten en rechters op aarde, om alles te leiden naar Zijn wil en naar Zijn volmaakte inzicht. Hij heeft alles in Zijn hand. De heersers zijn instrumenten die – vaak tegen hun eigen wil in – Zijn wil volbrengen.

'Ik heb lief wie Mij liefhebben, en wie Mij ernstig zoeken, zullen Mij vinden. Rijkdom en eer is er bij Mij, duurzaam bezit en gerechtigheid. Mijn vrucht is beter dan bewerkt goud en dan zuiver goud, Mijn opbrengst beter dan het beste zilver' (vs. 17-19).

Zij die de Wijsheid liefhebben om wie zij zelf is, degenen die haar zoeken, worden door haar bemind en vinden haar. Het is zoals de Heer Jezus het zegt tegen Zijn discipelen: *'Als iemand Mij liefheeft, zal hij Mijn woord bewaren, en Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken'* (Joh. 14:23).

'Ik loop op het pad van de gerechtigheid, midden op de paden van het recht, om wie Mij liefhebben, in erfelijk bezit te laten nemen wat er is, en Ik zal hun schatkamers vullen' (vs. 20-21).

Eigenlijk staat er: *'Ik wandel in de weg van de gerechtigheid, in het midden van de paden van een rechtvaardig oordeel.'* Nooit werd de Wijsheid buiten de weg van de gerechtigheid gevonden, en steeds wist zij de dingen die op haar weg kwamen op de juiste wijze te beoordelen en naar waarde te schatten. Door dit spoor van de gerechtigheid, door de juiste beoordeling van personen en zaken werd de weg van Christus als Mens hier beneden gekenmerkt. In dat spoor wil de Wijsheid ons voeren; de juiste gedachten over alles wat ons omringt wil de Wijsheid ons leren. In die weg kan zij ons het ware genot, bestendig geluk schenken; zó kan ze ons echt rijk maken! Ziehier de laatste en heerlijke vrucht van het onderwijs van de Wijsheid, zoals we die hebben in het eerste deel van dit hoofdstuk.

De Wijsheid is van vóór de schepping

In het tweede gedeelte van Spreuken 8 wordt ons de Persoon van Christus steeds duidelijker voorgesteld (vs. 22-36). Hij is voor ons 'wijsheid van God' geworden (1 Kor. 1:30). Wij zagen Hem reeds, zoals Hij neerdaalde in de wereld, om mensen op te zoeken en hen uit de massa tot Zich te roepen, opdat ze bij Hem zouden komen en onderwezen zouden worden door Hem Die overvloedig kan voorzien in onze behoeften. In deze verzen worden we naar de eeuwigheid verplaatst, om dáár de hoogste Wijsheid te zien die bij God was als het Middelpunt van Zijn raadsbesluiten. En dan stelt vers 22 Hem voor als de Eeuwige, als de volmaakte uitdrukking van Gods gedachten van eeuwigheid af. Hij was er voor het begin van Gods werken. Mooi en treffend heeft de Heilige Geest het aldus uitgedrukt: *'De Heere bezat Mij aan het begin van Zijn weg, al vóór Zijn werken, van oudsher'* (vs. 22).

In de volgende verzen (23-31) wordt dan getoond hoe de hoogste Wijsheid 'geboren', d.i. in het licht gesteld is, om aan Gods werken deel te nemen. Al vóór het begin van de stofjes van de wereld, toen God de schepping nog niet had doen te voorschijn treden. Toen was de Wijsheid daar, nog vóór de eerste openbaring van de scheppingskracht. En het heeft de hoogste Wijsheid behaagd af te dalen in de schepping, nadat zij door de zonde een bouwval was geworden; en wij kunnen haar voetspoor nagaan in de wereld. Maar vóórdat zij dat pad bewandelde en vóórdat de schepping werd bedorven door de zonde, ja, vóór de schepping zelf was de Wijsheid bij God. De schepping is door de Wijsheid voortgebracht en de aarde is het terrein waar de Wijsheid Zichzelf heeft ontvouwd; maar zij bestond vóór dat alles. De Wijsheid was een goddelijk Persoon bij God, en was Zelf God. Wel onderscheiden, maar van dezelfde natuur als God: *een troetelkind bij Hem, of: Zijn Lielingskind* (vs. 30).

Dit is een beeld dat uitdrukt hoe innig de betrekking was en ook hoezeer God Zijn vermaking vond in Hem. De Wijsheid, Zijn bron van blijdschap, was eveneens voortdurend in Gods tegenwoordigheid, zodat de vreugde wederkerig was. De vrucht van die goddelijke overeenstemming was de schepping, en in die schepping was het oogmerk van God en van Christus in de eerste plaats *de mens*. Zo volgt hierop dan ook: *'Mijn bron van blijdschap vond Ik bij de mensenkinderen'* (vs. 31). Het is treffend eraan te denken wat voor bijzondere plaats de mens te midden van al het geschapene ontving, maar vooral ook wat voor de mens is weggelegd nu Christus het verlossingswerk heeft volbracht. Als we aan dat werk en al de gevolgen ervan denken, dan roepen we uit: 'Hoe heerlijk is het dat de hoogste Wijsheid Zijn bron van blijdschap heeft gevonden in de mens!' Zijn gedachten hebben het volle resultaat verkregen en het einddoel bereikt, als Christus Zijn eigen plaats als Mens in de heerlijkheid zal hebben geschonken aan verlost mensenkinderen. Dan zal het belangrijke woord tot de discipelen in vervulling gaan: 'Waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienstknecht zijn.' Dan zal de wens worden vervuld: 'Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn die U Mij gegeven hebt' (Joh. 12:26; 17:24).

Over het verlossingswerk zelf wordt hier in het geheel niet gesproken; de volle openbaring daarvan vinden we in het Nieuwe Testament. Het gaat in Spreuken 8 om de verheerlijking van de hoogste Wijsheid. Deze is neergedaald in de Persoon van Christus, en Hij heeft Zijn bron van blijdschap gevonden bij de mensenkinderen. En kon de Wijsheid wel op een treffender wijze uitdrukking daaraan geven, dan door Zelf *Mens* te worden? Welnu, Christus is Mens geworden en als zodanig werd Hij het welbehagen van God. Want boven Hem werd de hemel geopend en een stem weerklonk: 'Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen gevonden heb' (Matt. 3:17). Door dit alles worden de eeuwige raadsbesluiten van God ten

aanzien van de mens vervuld. Want Christus is Zelf het Voorwerp van Gods welbehagen, en Hij kan dit welbehagen met al de Zijnen delen!

Nu dan, luister naar Mij

Hoe lieflijk klinkt ons na al deze wonderbare gedachten het woord van de Wijsheid in de oren: 'Nu dan, kinderen!' Het grijpt ons aan uit de mond van deze gezegende Persoon dit woord te vernemen! Wat kan voor al die mensen waarin de Wijsheid vreugde vindt (van eeuwigheid af!) beter en nuttiger zijn dan te luisteren naar de vermaning van Hem, Die op zo'n heerlijke wijze belangstelling toont in hun heil? *'Nu dan, kinderen, luister naar Mij: Welzalig zijn zij die Mijn wegen in acht nemen'* (vs. 32).

Hier richt de Wijsheid zich tot haar kinderen, tot haar zonen, zoals zij zich in vers 4 e.v. tot de mensen in het algemeen heeft gewend. De Wijsheid vindt er een welgevallen in haar zonen vreugde te bereiden. *'Welzalig is de mens die naar Mij luistert, door dag aan dag te waken aan Mijn poorten, door Mijn deurposten te bewaken'* (vs. 34). De Wijsheid verwacht van haar zonen dat zij tot haar gaan. Eerst is zij gegaan naar de poorten. Nu wacht zij totdat haar kinderen aan haar poorten komen om van haar te leren, om het leven te vinden en de goedgunstigheid van de HEERE te verkrijgen (vs. 35).

Moeten we hier niet onwillekeurig denken aan het prachtige tafereel te Bethanië? Zie, daar gaat Jezus. Hij zoekt de familie in Martha's huis. Maar als Hij daar is binnengegaan, komt Maria bij Hem en gaat aan Zijn voeten zitten. En dan wordt het goedkeurende woord gehoord: 'Maria heeft het goede deel gekozen!' Helaas, hoe vaak wordt ook het tegenovergestelde gevonden. Velen luisteren niet. Zij hebben geen hart voor de heerlijke bezittingen van de Wijsheid. Ja, zij haten haar zelfs en hebben de dood lief (vs. 36). Laten we dus acht geven op het woord: *'Wie Mij vindt, vindt het leven en verkrijgt de goedgunstigheid van de HEERE.'*